

Duurzaamheidsakkoord

CONVENANT

Ondergetekenden:

1. De Ministers van Ruimte en Milieu, van Economische Zaken, van Wonen, Wijken en Integratie, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Verkeer en Waterstaat, en de Staatssecretarissen van Financiën en voor Europese Zaken, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. De vereniging VNO-NCW, hierna: VNO-NCW, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer mr. B.E.M. Wientjes;
3. De Koninklijke Vereniging MKB-Nederland, hierna: MKB-Nederland, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer M. van Straalen;
4. De vereniging LTO Nederland, hierna: LTO Nederland, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer A.J. Maat;

Hierna tezamen ook genoemd: Partijen;

Hebben het volgende overwogen:

1. Klimaatverandering vormt een ernstige bedreiging voor het milieu, het leefklimaat en de welvaart van de wereldbevolking. Het klimaatprobleem kan uiteindelijk alleen door een mondiale inspanning worden opgelost. Geïndustrialiseerde landen zullen het voortouw moeten nemen bij het reduceren van broeikasgasemissies en de totstandkoming van een wereldwijde aanpak.
2. Een ambitieuze en voortvarende aanpak is nodig om klimaatverandering te beperken tot de strategische doelstelling van de Europese lidstaten van maximaal twee graden mondiale temperatuurstijging ten opzichte van het pre-industriële niveau. De Europese lidstaten hebben op basis van die doelstelling geconcludeerd dat geïndustrialiseerde landen zich gezamenlijk moeten verbinden aan het reduceren van hun broeikasgasemissies met 30 % in 2020 ten opzichte van 1990, in het kader van een betekenisvolle mondiale klimaatafspraak. Zolang dat niet tot stand komt verbindt de EU zich unilateraal aan een reductie van tenminste 20% in 2020 ten opzichte van 1990.

3. Het Coalitieakkoord van de regeringsfracties heeft zich ten doel gesteld een reductie van 30 % broeikasgasemissies in 2020 te realiseren ten opzichte van 1990, liefst in Europees verband, alsmede een aandeel van 20% hernieuwbare energie in 2020 en een energiebesparingtempo van 2% per jaar; en heeft de ambitie om in 2020 in Nederland één van de duurzaamste en efficiëntste energievoorzieningen in Europa te hebben.

4. VNO-NCW, MKB Nederland en LTO Nederland onderschrijven de noodzaak om in Nederland en Europa een actief en vooruitstrevend klimaatbeleid te voeren en uitgaande van een level playing field toe te werken naar een mondiale aanpak. Het bedrijfsleven gaat hierbij uit van de Europese doelstellingen, hetgeen voor broeikasgassen vooralsnog een reductie impliceert van tenminste 20 % in 2020 t.o.v. 1990.

5. De Rijksoverheid hecht veel belang aan het Europese systeem van emissiehandel (ETS). Haar inzet met betrekking tot de voorziene herziening van het ETS is vastgelegd in een recente brief aan de Tweede Kamer (vastgesteld in Ministerraad van 5 oktober). Een hoofdlijn van die inzet is dat voor de periode na 2012 het totale ETS-plafond met 30% wordt verlaagd t.o.v. 1990.

6. Bij de bijdrage van Nederland aan het mondiale klimaatvraagstuk en de Europese ambities dient maximaal te worden ingezet op een innovatie- en transitiestrategie waarbij gebruik gemaakt wordt van moderne energietechnologie die bij voorkeur geschikt is om ook buiten Europa toe te passen. Een dergelijke aanpak biedt het bedrijfsleven nieuwe kansen onder andere voor het vergroten van zijn concurrentiekracht door kostenbesparing en het aanboren van nieuwe markten voor efficiënte en duurzame technologieën.

7. Voor het realiseren van de ambities hebben Partijen elkaar hard nodig. De overheid kan niet zonder een initiatiefnemend en ondernemend bedrijfsleven, het bedrijfsleven heeft consistent overheidsbeleid en heldere randvoorwaarden nodig om verantwoord investeringen te kunnen doen. De overheid en het bedrijfsleven hebben beiden behoefte aan een gezamenlijke strategie voor een slimme en efficiënte bijdrage van Nederland aan de oplossing van het klimaatprobleem.

8. Het kabinet heeft het project “Klimaat en Energie: Schoon en Zuinig” geïnitieerd waarin wordt gewerkt aan het behalen van de klimaat- en energiedoelen. Het kabinet is in het project de dialoog aangegaan met vertegenwoordigers van ondermeer de volgende sectoren: de gebouwde omgeving, de energiesector, de industrie, verkeer en vervoer en de land- en tuinbouw. In het op 18 september 2007 gepresenteerde werkprogramma is uiteengezet welke stappen het Kabinet wil zetten om samen met maatschappelijke actoren de doelen binnen bereik te brengen.

9. Het georganiseerde bedrijfsleven heeft in 'Nederland Gidsland? Als het maar slim gebeurt!' een voorstel gedaan aan het kabinet om te komen tot een publiek private samenwerking om werk te maken van een gemeenschappelijke aanpak van klimaatverandering en energieverbruik.

10. Partijen achten het wenselijk om door middel van een overkoepelend duurzaamheidsakkoord richting te geven aan verdere concrete afspraken voor de sectoren gebouwde omgeving, energiesector, industrie, verkeer en vervoer en land- en tuinbouw alsmede voor het midden- en kleinbedrijf dat niet deelneemt aan deze sectorafspraken. Partijen beogen deze latere afspraken wederzijds bindend te laten zijn.

11. Partijen willen hiermee voortbouwen op de succesvolle Nederlandse aanpak met convenanten waardoor Nederland in diverse sectoren nu al internationaal vooroploopt in energie-efficiency(verbetering); zij zijn ervan overtuigd dat in de traditie van die succesvolle publiekprivate samenwerking ook verdergaande meer complexe innovatieve verbeteringen tot stand kunnen komen. De gezamenlijke ambitie van partijen is Nederland te laten uitblinken in ontwikkeling en toepassing van innovatieve, betaalbare duurzaamheidstechnologieën. De Rijksoverheid gaat ervan uit dat langs deze weg van publiekprivate samenwerking de kabinetsdoelen worden gehaald.

12. Partijen van de Rijksoverheid hebben op 29 oktober 2007 een Notaoverleg 'Schoon en Zuinig' gehad met de Tweede Kamer (Vaste Kamercommissie voor VROM) waarin de plannen en acties van het werkprogramma Schoon en Zuinig aan de orde zijn geweest.

**Partijen sluiten daarom het volgende convenant:
(te noemen: het Duurzaamheidsakkoord)**

Artikel 1 Doel

1.1. Partijen gaan samen maximaal aan de slag om resultaat te bereiken op de gebieden van reductie van broeikasgassen, energiebesparing en hernieuwbare energie. Nederland kan een voortrekkersrol vervullen, en zelfs gidsland zijn, als het maar innovatief en slim gebeurt. Dit alles in het belang van onze economie en vooral ook van het klimaat. Dit convenant zal worden geëvalueerd in 2010. (zie artikel 6)

1.2 Deze doelen staan ten dienste van de totstandbrenging van een mondiale energie- en klimaatcoalitie en vormen een bijdrage aan de EU-ambities op dit terrein. Bij het realiseren van de doelen zal van een zo breed mogelijk pallet aan opties worden uitgegaan, ook mogelijkheden van afvang en opslag van CO₂ alsmede aankoop van CO₂-reductie in het buitenland via JI/CDM zullen worden benut.

Het bedrijfsleven vindt dat kernenergie zoals elders in de EU, een belangrijke rol zal moeten spelen. SER en AER zullen in de loop van 2007 advies uitbrengen over de brandstofmix, waaronder kernenergie. Het kabinet zal zich dan (met inachtneming van het Coalitieakkoord) na overleg met het bedrijfsleven beraden over de gewenste brandstofmix.

1.3 Bij de samenwerking spelen kansen voor bedrijven en mogelijkheden tot innovatie en internationale profilering een centrale rol. Partijen zien milieu als kans. De Rijksoverheid en het bedrijfsleven verbinden zich via een gezamenlijke strategie aan een innovatieve bijdrage van Nederland aan de oplossing van het mondiale klimaatprobleem. Deze strategie zullen zij realiseren door de energie- en klimaatdoelen zo efficiënt mogelijk in te vullen. VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen bevorderen dat in de sectorakkoorden vastgelegd wordt dat het bedrijfsleven grote en langdurige investeringen doet in energie-efficiencyverbetering, hernieuwbare energie en andere innovatieve voorzieningen en daarmee een koploperspositie inneemt op het gebied van energie- en klimaatinnovatie.

1.4 De overheid zal zich tot het uiterste inspannen dat bedrijven op een Europees en mondiaal gelijkblijvend speelveld kunnen opereren. Bij nieuwe (klimaat- en energie-) maatregelen zullen de effecten op het level playing field van zowel grote als kleinere bedrijven in kaart worden gebracht en worden besproken tussen partijen. Indien noodzakelijk zullen hiermee verbandhoudende beleidsoplossingen worden gezocht om de nadelige effecten voor de concurrentiepositie te voorkomen, bij voorkeur in Europees verband. Zonodig kan bij onoverkomelijke problemen van maatregelen worden afgezien.

1.5 Realisatie van energie- en klimaatdoelen zal in belangrijke mate gestalte moeten krijgen door middel van de sectorakkoorden. Dit duurzaamheidsakkoord vormt daarbij het fundament, legt de hoofdlijnen vast en biedt wederzijds houvast om gezamenlijk het vervolgproces succesvol te laten verlopen met inbegrip van de evaluatie en herijking in 2010.

Artikel 2 Generieke afspraken

Artikel 2.1 Gefaseerde aanpak

2.1.1 Partijen willen al in deze kabinetsperiode snel voortgang boeken en bevorderen dat daartoe de meest kosteneffectieve maatregelen worden getroffen.

2.1.2 De overheid bereidt acties voor ter introductie van nieuwe technologieën die al beschikbaar zijn, maar door organisatorische of financiële knelpunten niet van de grond komen. Het gaat daarbij om de demonstratiefase en om innovaties die versneld moeten worden. VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zorgen ervoor dat het bedrijfsleven via de sectorakkoorden meewerkt aan inventarisatie van knelpunten en tot oplossingen komt. Partijen zullen daarbij aansluiting zoeken bij lopende initiatieven, zoals onder andere ontwikkeld in het kader van de energietransitie.

2.1.3 Partijen zullen bevorderen dat de investeringen in het bedrijfsleven, van de overheid en van de kennisinstututen mede gericht worden op ontwikkeling van nieuwe innovaties, die in de periode 2010 – 2020 breed toegepast kunnen worden. VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen bevorderen dat in de sectorakkoorden vastgelegd wordt dat hun leden zichtbaar investeren in grootschalige innovatietrajecten.

Artikel 2.2 Instrumenten

2.2.1 Emissiehandel:

Partijen zijn het er over eens dat een emissiehandelssysteem een doeltreffend instrument is om emissiereducties zo efficiënt mogelijk te realiseren. In dit systeem krijgt CO₂ een prijs waardoor de innovatie- en transitietrajecten kunnen gaan lonen. Het systeem is een belangrijke hoeksteen om de Nederlandse energie- en klimaatdoelen te bereiken.

2.2.2. Normering:

Bij het vormgeven van overheidsbeleid zal worden ingezet op voortschrijdende normstelling voor energie-efficiency, CO₂-uitstoot en duurzaamheid voor onder andere apparaten, auto's en woningen. Voor wat betreft de normstelling voor apparaten en auto's speelt de Europese regelgeving een belangrijke rol.

2.2.3 Tijdelijke financiële stimulering:

Bij het vormgeven van overheidsbeleid zal (tijdelijke) financiële stimulering worden ingezet voor hernieuwbare energie en de uitrol van nieuwe technieken en het stimuleren van innovatie; daarnaast worden fiscale instrumenten en

voorlichting gebruikt om burgers, bedrijven en andere organisaties te stimuleren tot duurzamer gedrag.

2.2.4 Internationale klimaatdiplomatie:

Partijen zullen voor het halen van de Nederlandse doelen een actieve rol spelen in de Europese Unie en hiertoe hun invloed aanwenden. De Rijksoverheid zal hierbij streven naar coalities met andere EU-landen die eveneens een koppositie voor Europa op energie- en klimaatgebied ambiëren.

Artikel 2.3 Regieorgaan Energietransitie

2.3.1. Het door de Rijksoverheid ingestelde Regieorgaan Energietransitie met de daaronder ressorterende platforms speelt een belangrijke rol bij het aanjagen van de markt, bij het stimuleren van publiek-private samenwerking en bij het formuleren van een innovatieagenda. Deze agenda is gebaseerd op de door de platforms ontwikkelde en nog te ontwikkelen transitiepaden.

2.3.2. Het Regieorgaan geeft daarnaast de innovatie- en transitiestrategie vorm die noodzakelijk is om ook op langere termijn (2015-2020) extra resultaten te kunnen boeken in de vorm van substantiële besparingen op energieverbruik en een aanmerkelijke vergroting van de inzet van duurzame energie.

2.3.3. Het Regieorgaan doet suggesties aan de overheid om fondsen en regelingen voor de uitvoering van het plan Schoon en Zuinig te stroomlijnen en beter te coördineren. Zij geeft tevens aan welke beleidsknelpunten moeten worden opgelost om tot een voortvarende introductie van innovatieve toepassingen te komen en bewaakt de daarvoor benodigde stabiele beleidsomgeving.

Artikel 2.4 Aanpassing van het Europese Systeem van emissiehandel (ETS) na 2012

2.4.1 De Rijksoverheid zet in Europa beleidsmatig in op een Europese harmonisatie van het ETS, waarbij voor CO₂-emissies op EU niveau een plafond wordt vastgesteld per sector. De overheid zet in op zoveel mogelijk veilen van emissierechten. Het gaat de overheid om veilen als het beste allocatiemechanisme en niet primair om veilen als inkomstenbron.

2.4.2 Het bedrijfsleven is van mening dat emissierechten niet moeten worden geveild maar door de overheid beschikbaar moeten worden gesteld op basis van prestatienormen per sector, op bedrijfsniveau rekening houdend met de gerealiseerde productie. Binnen het ETS zal sprake moeten zijn van sectorale verschillen in plafonds om recht te doen aan verschillen in internationale concurrentiepositie.

2.4.3 Voor partijen is behoud van de concurrentiepositie van de internationaal concurrerende sectoren van groot belang. Zodra er een voorstel van de Europese Commissie ligt ter herziening van het huidige ETS, zullen overheid en bedrijfsleven in de vorm van een high level werkgroep hierover in overleg treden.

2.4.4 De Rijksoverheid zet tevens in op een onderzoek naar de wenselijkheid om het ETS uit te breiden casu quo te koppelen met sectoren als de zeescheepvaart en

transportbrandstoffen. Voor de glastuinbouw heeft de Rijksoverheid reeds toegezegd zich hiervoor te willen inspannen.

2.4.5 De Rijksoverheid en het bedrijfsleven bepleiten in Europa de continuering van de mogelijkheid voor bedrijven om gebruik te maken van JI (Joint Implementation) en CDM (Clean Development Mechanism) om in het kader van ETS aan hun verplichtingen te voldoen. Dit dient op een geharmoniseerde manier in de EU te gebeuren en de inzet is het aandeel aan CO₂-rechten dat via JI/CDM mag worden gedekt, te verhogen. Het bedrijfsleven onderkent dat hier grenzen aan zijn verbonden vanwege de gevolgen voor de CO₂-prijs in Europa zolang het (nog) niet lukt om het ETS te verbreden naar landen buiten de EU.

2.4.6 Uiteindelijk zal het ETS-systeem moeten worden verbreed tot een mondiale standaard, op te nemen in een post-Kyoto verdrag.

Artikel 2.5 Subsidie Duurzame Energieproductie (SDE)

2.5.1. De inzet van de Rijksoverheid is om zo snel mogelijk in 2008 een nieuwe subsidieregeling te introduceren (Subsidie Duurzame Energieproductie, SDE). De Rijksoverheid streeft na deze zo vorm te geven dat de hoogte van het subsidiebedrag meebeweegt met marktfactoren.

2.5.2 VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen zich sterk inspannen om via de sectorakkoorden te bevorderen dat hun leden gebruik gaan maken van duurzame elektriciteit.

2.5.3 De Rijksoverheid zal ten behoeve van de evaluatie en herijking van het Duurzaamheidsakkoord in 2010 ook een lange termijn visie op de stimulering van hernieuwbare energie ontwikkelen. Daarbij zal bezien worden of en welke intensivering van het SDE-budget nodig is gezien de dan geldende omstandigheden. Partijen zullen op dat moment daarbij ook het alternatief van een Europees verplicht aandeel hernieuwbare elektriciteit bespreken.

Artikel 2.6 Biomassa en biobrandstoffen

2.6.1 Partijen zijn van mening dat de transparantie voor toepassing van duurzaamheidscriteria voor biomassa dient te worden verhoogd door introductie van een rapportageverplichting van betrokken bedrijven in 2008. VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen hun leden oproepen mee te werken aan het toepassen van de objectieve rekenmethode voor de broeikasgasbalans.

2.6.2 VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen zich sterk inspannen om via sectorakkoorden te zorgen dat hun leden investeren in toepassing van biomassa en biobrandstoffen en de nodige afspraken te maken over zelfcertificering en toepassing van duurzaamheidscriteria. Zij zullen zich tevens sterk inspannen om via de sectorakkoorden te zorgen dat het bedrijfsleven investeert in proefprojecten in ontwikkelingslanden om de duurzame productie van biomassa te stimuleren.

Artikel 2.7 Fiscale vergroening

Partijen onderkennen dat zeer forse inspanningen nodig zijn om de ambities van het akkoord te verwezenlijken. Die inspanningen moeten worden geleverd in een weerbarstige werkelijkheid waarin nog geen internationale gemeenschappelijke klimaataanpak bestaat. Het overheidsbeleid zal gericht zijn op enerzijds het zoveel mogelijk verkrijgen van zekerheid over het behalen van doelen en anderzijds het bieden van flexibiliteit aan het bedrijfsleven om zelf de meest kosteneffectieve maatregelen te nemen. Verdere vergroening van het belastingstelsel maakt daarvan deel uit.

Bij nieuwe vergroeningsvoorstellen zal worden gekeken naar de voor- en nadelen daarvan voor de betreffende sectoren¹. Partijen zullen hierover in overleg treden.

Artikel 2.8 WKK

2.8.1 Toepassing van Warmtekrachtkoppeling (WKK) is belangrijk voor efficiënt energiegebruik in onder andere de industrie en in de glastuinbouw. Daarbij moet ook aan andere milieuranvoorwaarden worden voldaan.

2.8.2 Het kabinet zal kosteneffectieve nieuwe hoogwaardige WKK ondersteunen zolang deze techniek niet zelfstandig in de markt kan overleven. Subsidiëring van het draaiend houden van bestaande WKK-installaties wordt afgebouwd wanneer onrendabele-top berekeningen aangeven dat dit verantwoord is. Door inzet van biobrandstoffen kunnen CO₂-prestaties verder verbeteren. Partijen zullen zich inspannen om meer WKK-vermogen in de industrie en land- en tuinbouw te realiseren.

2.8.3 Een nieuwe ontwikkeling wordt WKK op het microniveau van woningen en gebouwen als vervanging van de HR-combiketel. Daarmee wordt naast warmte voor ruimteverwarming elektriciteit opgewekt met een aanzienlijk hoger rendement dan bij centrale energieopwekking. In de gebouwde omgeving wordt onderzocht hoe de potentie van micro-WKK kan worden benut. VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland zullen zich inspannen om via de sectorakkoorden vast te leggen dat hun leden daadwerkelijk investeren in WKK.

Artikel 2.9 Afvang en opslag van CO₂

Afvang en opslag van CO₂ is niet alleen van betekenis voor de toepassing van kolen bij de energieopwekking (belangrijk voor de voorzieningszekerheid) maar kan indien technologisch uitontwikkeld ook breder worden ingezet. Partijen zien hier mogelijkheden voor het ontwikkelen van Nederlandse expertise. Partijen vinden dat op EU-niveau moet worden geregeld dat CO₂-opslag binnen het ETS wordt gehonoreerd. Daarnaast zullen duidelijke kaders tot stand moeten komen over verantwoordelijkheid én aansprakelijkheid voor enerzijds CO₂-afvang en anderzijds het transportnetwerk en de opslag. Partijen zullen ervoor zorgen dat in goed overleg de voorwaarden worden gecreëerd voor een succesvolle en zo

¹ zoals de sectoren energie&industrie, gebouwde omgeving, verkeer en vervoer en landbouw.

spoedig mogelijke demonstratie en implementatie van CO₂-afvang en –opslag. Afvang en opslag van CO₂ zal in principe onder marktconforme condities moeten plaatsvinden, maar niet uit te sluiten valt dat tijdelijk ondersteuning door de overheid nodig is zolang de maatregel in Europees verband nog niet wordt aangemerkt als ‘stand der techniek’.

Artikel 2.10 Midden- en kleinbedrijf

Bedrijven uit het segment midden en kleinbedrijf die niet onder MJA's of andere sectorakkoorden danwel branche-initiatieven vallen, zullen via een projectmatige aanpak van het Energiecentrum midden en klein bedrijf worden benaderd. Door middel van maatwerk zullen overheid en bedrijfsleven deze ondernemingen benaderen en waar mogelijk ondersteunen bij het treffen van maatregelen op het terrein van energie-efficiencyverbetering, CO₂-reductie en de inzet van hernieuwbare energie.

Het bedrijfsleven is voornemens een campagne op te zetten gericht op uitbreiding van het aantal branches dat deelneemt in het Energiecentrum midden en kleinbedrijf. Het doel hiervan is om in 2010, 200.000 ondernemingen te bereiken. Daarbij wil het bedrijfsleven met het Energiecentrum midden en klein bedrijf een maatwerk aanpak voor deelnemende branches en ondernemingen op het gebied van energie-efficiencyverbetering, CO₂-reductie, de inzet van duurzame energie en de bijdrage van het midden en kleinbedrijf aan het project 'Meer met minder' ontwikkelen.

De branches die zijn aangesloten bij dit energiecentrum commiteren zich aan het uitbreiden van projectactiviteiten op energie-efficiencyverbetering, CO₂-reductie en hernieuwbare energie.

De overheid onderschrijft het belang van rol en functie van het Energiecentrum midden en kleinbedrijf en verkent in dit verband de mogelijkheden voor continuering van haar rol na 2010.

Artikel 2.11 Het wegnemen van institutionele belemmeringen

Partijen zullen zich inzetten om institutionele belemmeringen zo veel mogelijk weg te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan versnelling van vergunningverlening, milieuwetgeving om met name ketenaanpak te faciliteren. Een groep van deskundigen zal medio 2008 de verschillende knelpunten inventariseren en een voorstel formuleren voor oplossingen.

Artikel 2.12 Export van innovaties en CO₂-reducties uit het buitenland

2.12.1 Partijen onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheid om overheidsondersteuning te richten op innovatieve projecten voor CO₂-reductie en energiebesparing buiten de EU die uitgevoerd worden door het Nederlandse bedrijfsleven. De innovaties die in Nederland tot ontwikkeling komen, kunnen dan een ruimer afzetgebied krijgen.

2.12.2 Het kabinet zal zich in de besprekingen over klimaatbeleid na 2012 inzetten voor instrumenten analoog aan de in het Kyoto-akkoord gehanteerde

instrumenten: Clean Development Mechanisme voor ontwikkelingslanden en Joint Implementation voor Oost-Europa.

Artikel 3 Sectorale aanpak

Artikel 3.1 Sectorakkoorden

3.1.1 Partijen zullen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vóór 1 april 2008 tot concrete invulling komen van hun samenwerking op het vlak van de gebouwde omgeving, de energiesector, de industrie, verkeer en vervoer en de land- en tuinbouw in de vorm van sectorakkoorden. Waar mogelijk zullen deze akkoorden eerder worden afgerond. Ook zal de uitwerking van de onderdelen van sectorakkoorden waar overeenstemming over bestaat op korte termijn worden opgepakt.

3.1.2. De sectorakkoorden worden in het verlengde van dit convenant gesloten. In de sectorakkoorden zal zo mogelijk steeds worden aangegeven aan welke van de in dit convenant opgenomen afspraken nadere concretisering wordt gegeven. Het voorgaande laat onverlet dat de sectorakkoorden ieder als convenant op zich zelf staan. Partijen bij een sectorakkoord zullen door de ondertekening daarvan dan ook niet gebonden zijn aan andere sectorakkoorden. Met deze bepaling beogen Partijen de voortgang van de totstandkoming van de sectorakkoorden en de uitvoering daarvan te bespoedigen.

3.1.3 Partijen maken in de sectorakkoorden afspraken over concrete doelen die zij samen willen bereiken, de wijze waarop deze worden bereikt, en de inspanningsverplichtingen die ieder op zich neemt.

Artikel 3.2 Uitwerking

3.2.1 Bij de concrete invulling van de sectorakkoorden zal door Partijen zoveel als zij dat mogelijk achten gewerkt worden aan de hand van het werkprogramma Schoon en Zuinig, en de publicatie 'Nederland Gidsland? Als het maar slim gebeurt!'.
3.2.2 Partijen verplichten zich met voortvarendheid te werken aan de concretisering aan de sectorakkoorden door voldoende menskracht beschikbaar te stellen en te zorgen voor regelmatige afstemming gedurende het proces op het hoogste niveau binnen hun organisaties.

Artikel 4 Effecten en maatschappelijke kosten en baten

4.1 ECN en MNP hebben het eerder genoemde werkprogramma van het kabinet beoordeeld. Hieruit blijkt dat de kabinetsdoelen met dit werkprogramma in belangrijke mate maar nog niet geheel worden gerealiseerd.

4.2 Bij de herijking in 2010 kunnen op grond van de dan bekende inzichten en beleidsontwikkelingen binnen en buiten Nederland de streefwaarden aan CO₂-emissies per sector worden geformuleerd. Deze streefwaarden zijn dan taakstellend voor de verschillende sectoren.

4.3 Partijen zijn het erover eens dat de maatschappelijke kosten van een dergelijke reductie op dit moment nog niet vast te stellen zijn.

Partijen zullen bij de herijking in 2010 de maatschappelijke kosten herberekenen en over de financiering daarvan overleg voeren.

4.4 Partijen zijn het erover eens dat de met dit duurzaamheidsakkoord samenhangende activiteiten ook maatschappelijke baten op zullen leveren. Bij bovengenoemde herijking zullen partijen ook de maatschappelijke baten in beeld brengen.

Artikel 5 Governance

5.1 Beheer

Partijen zijn het erover eens dat zowel dit convenant als de sectorakkoorden op een structurele en efficiënte wijze beheerd dienen te worden. Hiervoor zal zoveel mogelijk aangesloten worden bij bestaande structuren. Twee maal per jaar zullen vertegenwoordigers van VNO-NCW, MKB Nederland en LTO Nederland en de meest betrokken ministers bestuurlijk overleg hebben over voortgang en uitvoering van het duurzaamheidsakkoord.

5.2 Monitoring

Partijen zijn het erover eens dat zowel dit convenant als de sectorakkoorden ten behoeve van tussentijdse bijsturing op een structurele en efficiënte wijze gemonitord dienen te worden.

Artikel 6 Evaluatie

6.1 Partijen zullen hun samenwerking op basis van dit convenant in 2010 evalueren. Hierbij zullen onder andere de Europese situatie op dat moment, de mate waarin een mondiale aanpak voor een effectieve oplossing van het klimaatprobleem tot stand is gekomen en de resultaten van het tot dan toe gevoerde beleid worden meegenomen

6.2 Op basis van de evaluatie zullen zij onderling bespreken of en hoe de samenwerking en gezamenlijke strategie wordt voortgezet. Het bedrijfsleven zal daarbij op basis van de op dat moment beschikbare informatie de haalbaarheid van de energie- en klimaatdoelstellingen beoordelen, mede gelet op de daarvoor

noodzakelijke inspanningen van het bedrijfsleven, de effecten op het level playing field en de dan geldende internationale omstandigheden.

6.3 De Rijksoverheid stelt dan na overleg met het bedrijfsleven vast hoe de doelstellingen van het Coalitieakkoord voor 2020 zullen worden gerealiseerd.

Artikel 7 Opzegging

7.1 Elke partij kan dit convenant met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.

7.2 Indien één of meer Partijen dit convenant opzeggen, blijft dit convenant voor de overige Partijen van kracht zolang nog de Partij genoemd onder 1 en één van de Partijen genoemd onder 2 tot en met 5 zijn aangesloten. In een dergelijk geval zullen de Partijen onderzoeken of dit convenant aanpassing behoeft.

Artikel 8 Wijziging convenant

8.1 Indien er zich omstandigheden voordoen die van dien aard zijn dat een wijziging van dit convenant noodzakelijk is, zullen Partijen hierover zo spoedig mogelijk overleggen.

8.2 Dit convenant kan alleen gewijzigd of verlengd worden indien alle Partijen daar schriftelijk mee instemmen.

Artikel 9 Geen afdwingbaarheid

De verplichtingen die uit dit convenant voortvloeien zijn niet juridisch afdwingbaar.

Artikel 10 Inwerkingtreding en duur

10.1 Dit convenant treedt in werking door ondertekening van de laatste van de in het hoofd van dit convenant genoemde Partijen.

10.2 Dit convenant eindigt op 31 december 2020.

Artikel 11 Publicatie

Binnen één maand na inwerkingtreding van dit convenant wordt de tekst ervan gepubliceerd in de Staatscourant.

Getekend in tienvoud te Den Haag op 1 november 2007 (tenzij anders aangegeven).

de Minister van Ruimte en Milieu,
dr. J.M. Cramer

de Minister van Economische Zaken,
M.J.A. van der Hoeven

de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie,
drs. C.P. Vogelaar

de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

de Minister van Verkeer en Waterstaat,
ir. C.M.P.S. Eurlings

de Staatssecretaris van Financiën,
mr. drs. J.C. de Jager

de Staatssecretaris voor Europese Zaken,
drs. F.C.G.M. Timmermans

namens VNO-NCW,
mr. B.E.M. Wientjes

namens MKB-Nederland,
M. van Straalen

namens LTO Nederland,
A.J. Maat

...